

Patentul

Demult de tot, într-o epocă sumbră, se făcea că la un I.C.R.A.L. era o echipă de electricieni. Treaba lor era destul de lejeră, în general reparații și renovări pe la casele naționalizate ale oamenilor.

Fiecare dintre membrii acelei echipe de electricieni avea în dotarea proprie un set minimal de scule: o șurubelniță, un cuțitaș pentru dezizolat cabluri, ceva bandă izolatoare și, nu în ultimul rând, un clește patent cu mânere izolate – mai pe scurt, un patent.

Patentul ăsta putea fi procurat cam din singurul loc unde se găseau astfel de scule, adică de la Ferometal, iar alegerea era, în general, simplă: exista un singur model, fabricat undeva prin România. Sau poate două modele – unul mai mare și unul mai mic – dar oricum, detaliu neimportant.

Indiferent de exemplarul nimerit, patentul era, invariabil, un clește prost: fălcile abia de i se închideau, căpăta rapid un joc mare în zona de pivotare, dacă se tăia cu el o sârmă de fier mai groasă mai întâi se sficiau tăișul patentului și abia după aia se rupea – eventual – sârma, iar după o vreme mânerul izolator fie cădea de la sine în momentele cele mai nepotrivite, fie se crăpau așa pe lungime lăsând încet-încet să iasă metalul la iveală, deschizând astfel calea unei potențiale curentări.

Într-o bună zi, unul dintre colegii acelei echipe a reușit cumva să își procure, prin intermediul unei „pile” aflate într-un loc prielnic, un patent chinezesc – adică fabricat în R. P. Chineză. Omul se fălea cu el la toată lumea, în scurt timp i s-a dus vestea, iar obiectul în sine a devenit un punct de atracție.

Pe de o parte, era clar că avusese o „pilă” bine plasată, aspect invidiat de mai toată lumea. Pe de altă parte, devenise evident că omul avea de-acum o sculă – adică o unealtă – tare de tot, fiecare dintre ceilalți colegi râvnind să aibă și ei în dotare ceva la fel de remarcabil.

Și totuși, ce era așa de special la acel patent chinezesc? Chestiuni, de fapt, banale: putea să strângă cum trebuie cam orice trebuia strâns, tăia aproape orice fel de sârmă fără ca el în sine să sufere în vreun fel, avea o dimensiune optimă, iar mânerul izolator stăteau lipite zdravăn pe mânerul de metal și nu se muiau în mână la un efort mecanic mai susținut. Cu alte cuvinte, era un produs de calitate – cel puțin prin comparație cu cel autohton.

Pentru că aura cu „din import” eclipsa orice alte percepții, situația reală, ușor ridicolă chiar și pentru acele vremuri, trecea practic neobservată: nimeni nu stătea să se întrebe, la modul serios, cum de industria românească – aceea căreia azi îi duce dorul multă lume – nu reușea să fabrice cum trebuie, în a doua jumătate a secolului XX, un obiect simplu cum era acel amărât – de fapt – de patent.

*

Cam pe la aceeași epocă, lumea se bătea la propriu să apuce să ia orice „refuzat la export”, pentru că sigur era mai bun – și asta rareori doar iluzoriu, de obicei chiar realmente. Nu conta ce, salam, chiloți, mobilă, mașini. Discrepanța calitativă între produsele fabricate de noi pentru „ei” și cele fabricate de noi pentru „noi” era, de cele mai multe ori, evidentă.

Nici atunci nu mai stătea nimeni să se întrebe nimic. Mulțumiți cei care apucau, cătrăniți cei care ratau – fie cantitatea, fie pontul în sine. Oricum, astfel de ocazii nu se iveau chiar în fiecare zi, iar în general lotul care se nimerea refuzat era destul de modest din punct de vedere cantitativ.

O critică la modă la adresa UE este „dublul standard” calitativ la nivel european în privința unor produse comerciale catalogate ca fiind de larg consum. Entități fără chip de undeva din fieful occidental au grijă ca la ei acolo totul să fie la calitate maxim posibilă, în timp ce pentru ceilalți mai din umbra Europei – cum s-ar spune că am fi noi, adică – criteriile standardelor de calitate sunt relaxate cu cinism în mod deliberat, cu scopul mai mult sau mai puțin vădit al obținerii unor avantaje economice – de partea „lor”, desigur.

O fi, dar cum de s-a uitat că noi tot cam asta făceam chiar pentru noi înșine acum vreo trei-patru decenii ? Adică mai rău. Iar pe vremea aia erau doar românii, alți vinovați nu mai erau.

Se pare că de asta nu mai zice nimeni nimic. Nostalgicii – nici atât.

*

Nu foarte demult, pe timpul uneia dintre guvernările moderne, se vehicula prin media o propagandă agasantă care spera să mobilizeze lumea în a da buzna să cumpere cu precădere lucrurile care poartă eticheta „Fabricat în România”. Nimic greșit, de altfel – ca principiu. De fapt, mai suspect ar putea fi mai degrabă faptul că acea propagandă a fost fluturată doar așa, efemer, probabil într-un context politic particular și – cine o mai ști – interesat.

Cel puțin, asta era de față. Și-o fi pus, totuși, atunci, cineva, problema fondului propagandei ?

În afară de cartofi, ceapă, câteva alte legume și eventual fructe, posibil și împreună cu produsele „refuzate la export”, la prima vedere – sau mai degrabă la primul impuls – chestia cu *Made in Romania* a stârnit, cam întotdeauna, unele suspiciuni: o fi de bine sau de rău ? Și asta nu din cine știe ce motive inventate sau deformate cu rea intenție, ci pur și simplu în urma unor experiențe de neuitat de-a lungul unei vieți.

*

Vatmanul opri tramvaiul la limita bifurcației șinelor. Deschise ușa cabinei, își puse geaca pe cap în speranța că îl va feri cât de cât de ploaia torențială și – ferindu-se la limită de o dubă care trecu cam aproape de tramvai – se dădu jos în mijlocul intersecției. Cu o dexteritate remarcabilă, trase afară bâta solidă de fier din locașul ei, căută prin băltoacă locul dintre șine unde se comută macazul, înfipse bâta și, cu oarece forță și stârnind o mică trombă de apă, reuși să schimbe direcția liniei către traseul planificat. Așeză în viteză bâta la loc, se urcă la timp cât să mai prindă verde, închise ușa, agăță geaca udă în apropierea sistemului de încălzire și urni cu succes tramvaiul care se depărta scrâșnind înfricoșător pe curba strânsă care duce către următoarea stație.

Capitală europeană, în tot cazul. Poate fi oricând – de când există tramvaie, desigur. Raportat la numărul de bifurcații existente, varianta manuală a schimbării direcțiilor de mers pare a fi predominantă.

Bâta aia se presupune a fi autohtonă. O reușită a producției industriale, mai simplu de fabricat și în tot cazul mai fiabilă decât un clește patent tot autohton, dăinuie netulburată chiar și după o schimbare de secol. Ritualul schimbării direcției la un macaz de tramvai care astfel mai blochează

eventual și jumătate de intersecție la ore de vârf este atât de familiar, încât lumea îl va conștientiza abia dacă într-o zi va fi să nu mai fie.

Ciudat, totuși, cum de ceva timp prin lume comunicațiile au ajuns la performanțe care pe alocuri au depășit fanteziile prezentate în lecturile secolului trecut drept *science fiction*, iar la noi n-a reușit încă nimeni să găsească o modalitate infailibilă de a comunica cu un macaz. Dacă nu pe baza discernământului vatmanului, măcar prin recunoașterea facială a feței tramvaiului, că tot suntem într-un moment de euforie în privința inteligenței artificiale.

De altfel, cică România ar fi printre primele țări din Europa – a doua, sau așa ceva – care deține un *computer* de ultimă generație bazat pe tehnologie cuantică. Din context deduc că-i ceva de bine, dar pe de o parte ar fi de remarcat că noi suntem doar gazda unei tehnologii create pe alte meleaguri, iar pe de altă parte va fi o adevărată plăcere să îi demonstrăm slăbiciunea: cel mai probabil, cuanticul va fi incapabil să determine încotro trebuie să o ia următorul tramvai pe care scrie „Defect”.

*

Mai zilele trecute, frunzărind specificațiile tehnice ale unui produs aflat la un raion de electronice al unui *hypermarket*, am dat de o bizarerie: undeva pe la coada tabelului cu specificații tehnice, scria așa: „Made in Romania – Nu”.

Avantaj sau dezavantaj ? Că asta nu mai scria.

Cristian Secară

Publicat în data de 19 iulie 2026 ¹

¹ <https://www.secarica.ro/ro/aleatoriu/patentul>